

Pokalbiuose su kasdienybe - istorinės atminties ir ateities ženklai

Ar Petrą ir Salomėją būtina „versti“?

Prieš keletą dienų Viešojoje bibliotekoje vėl susirinko senjorų klubo „Polėkis“ nariai, šį kartą keliolika ypač mėgstančiųjų skaityti lietuvių grožinę literatūrą.

Senjorai pasirinko aktualią temą – Pero Cvirkos kūryba ir jo asmenybės drama. Visi prisiminė dar mokykloje kadaise skaitytus kūrinius – romanus „Žemė maitintoja“, „Frank Kruk“, nebaigtą „Meisteris ir sūnūs“, noveles, pasakas. Klubo nariai paskaitė ir dabar juos ypač jaudinančias vietas, stebėjosi meistriškai išdėstytu pasakojimu, sodria kalba, socialiniais gėrio ir blogio, skurdo ir pertekliaus kontrastais. Gaila, kūrėjas, suklaidintas sovietinių ideologų, vos sulaukęs savo 30-mečio, buvo įtikėjęs šviesiu komunizmo rytojumi ir 1940 m. liepą drauge su kitais plunksnos bičiuliais įsijungė į Lietuvos delegaciją, siunčiamą parsivežti iš Maskvos „Stalino saulę“. Tokiu būdu mūsų žodžio meistrai savo parašais tarsį „palaimino“ netrukus Nemuno šalies okupaciją.

Ar išties tokie trumparegiai buvo mūsų kūrėjai – Antanas Venclova, Liudas Gira, Salomėja Nėris, Petras Cvirka, Kostas Korsakas? Ar jie dorai suklydo ir, tapę vėliau sovietinės nomenklatūros atstovais, neteko kelio grįžti atgal? Apie S. Nėries atgailą ir jos dvasinę dramą žinome iš jos laiškų, vėlyvųjų eilėraščių. Savaip, matyt, atgailavo ir poetės bendražygiai, lydimi Justo Paleckio, nors viešai neišsivadė. O štai dabar atsisa-

kome šių žmonių vardais pavadintų gatvių (beje, Šiauliuose dar yra K.Korsako gatvė, nes šį žmogų, matyt, labiau primena ne politiniai, o akademiniai nuopelnai), mokyklose iš privalomos mokinių lektūros gujami „Cukriniai avinėliai“ ar „Nemuno šalies pasakas“, o Vilniuje ketinama net nuversti P. Cvirkos paminklą.

Kur čia literatūra, kur politika? Ar galima šiuos dalykus suplakti ir pasmerkti kūrėjus už jų jaunystės paklydimus? Ar jie kalti, kad nespėjo išvykti į užjūrius ir, būdami idealistais, patikėjo iš Rytų sklindančiomis permainomis? Apie tai gražiai ir prasmingai „Polėkio“ senjorai, stebėdamiesi dabartinių politikų trumparegiškumu ir sostinės urbanistinės kultūros paviršutiniškumu.

„Ar negalima prie paminklo pridėti lentelę su atitinkama informacija apie rašytoją ir neliesti šio seniai į miesto panoramą ir

žmonių atmintį jaugusios skulptūros?“, – klausė Vilius Gaveika. Kiti taip pat siūlė ieškoti įvairių kompromisų. Juk nuversti kur kas lengviau, nei pastatyti.

Ne, gal kiek pavėluota diskusija aukščiau diskusijos nepakilo. Senjorai neketino nei siųsti kažkokios peticijos į paveldosaugos tarnybas, nei apstoti ir su šūkais saugoti klasiko paminklą. Kaip sostinės valdžia nuspręs, taip ir bus. Visi tik prisiminė kadaise plunksnos meistro parašytus kūrinius, apsikeitė, gaila, nuo politikos vėjų priklausančiomis nuomonėmis.

Marius GLINSKAS.

Reginos Lukoševičienės nuotr.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

